

PREGLED GRAMATIKE

Sadržaj

A Sintaksa

- I Nezavisno Složene Rečenice sa Veznicima/Rečenice u nizu
  1. Rečenice sa veznikom **und**
  2. Rečenice sa veznikom **aber**
  3. Rečenice sa veznikom **sondern** (iza negacije)
- II Zavisno Složene Rečenice / Rečenice u nizu
  1. Zavisne rečenice sa veznikom **weil**
  2. Zavisne rečenice sa veznikom **daß**
  3. Vremenske zavisne rečenice sa veznicima **als/bevor**
- III Red Riječi u Prostoju Rečenici
  1. Glagol na drugom mjestu u rečenici
  2. Glagol na prvom mjestu u rečenici
  3. Red riječi u rečenicama sa modalnim glagolima
  4. Gagoli sa dopunama (objektima) u akuzativu i dativu
  5. Druge glagolske dopune
  6. Priloske odredbe i njihovo mjesto u rečenici

B Vrste Riječi

- I Glagoli
  1. Futur I
  2. Preterit pravilnih glagola
  3. Preterit modalnih glagola
  4. Preterit nepravilnih glagola
  5. Glagoli sa stalnim prijedlozima
- II Pridjevi
  1. Deklinacija pridjeva
  2. Poredjenje sa **wie**
  3. Pridjevi : Sufiks
- III Neodredene Zamjenice (člankao zamjenica)
- IV Upitna zamjenica **welch-**
- V Prijedlozi

A Rečenica

I Nezavisno složene rečenice / Rečenični niz

Rečenice u nizu mogu biti vezane veznikom. Veznik se nalazi između rečenica.

1. Rečenice sa veznikom *und*

und Veznik koji se koristi prilikom nabiranja, koristi se između rečenica i povezuje ih. Ispred veznika dolazi zarez.

- a) Hier gibt sehr viel Industrie.
b) Hier leben sehr viele Menschen.
Hier gibt es sehr viel Industrie, **und** hier leben sehr viele Menschen.

2. Veznik *aber*

aber Izrazava suprotnost. Ispred veznika uvijek dolazi zarez.

- a) Früher gab es hier sehr viel Eisenindustrie.
b) Heute ist das anders.
Früher gab es hier sehr viel Eisenindustrie, **aber** heute ist das anders.

3. Veznik *sondern*

sondern Također izražava suprotnost. Koristi se kada prva rečenica sadrži negaciju. Ispred veznika dolazi zarez.

- a) Der Himmel ist **nicht** mehr grau.
b) Der Himmel ist wieder blau.
Der Himmel ist nicht mehr grau, **sondern** (der Himmel ist) wieder blau.

Ako nezavisno složene rečenice imaju jedan ili više istih dijelova (kao što je to u posljednjem primjeru objekat: *der Himmel* i glagol) onda se ti dijelovi u narednoj rečenici mogu izostaviti.

Der Himmel ist nicht mehr grau, sondern wieder blau.

II Zavisno složene rečenice / Rečnični sklop

U zavisno složenim rečenicama zavisne rečenice ne mogu stajati samostalno, već su u zavisnosti o glavnoj rečenici. Razlikuju se po tome koji rečnični dio zamjenjuju (da li je to subjekat, objekat, priloska odredba, atribut). Glavne i sporedne (zavisne) rečenice vezane su uglavnom zavisnim veznicama. Važno: U zavisnim rečenicama se konjugirani glagol uvijek nalazi na kraju. Uobičajeno je da glavna rečenica bude ispred zavisne, pogotovo ako zavisna rečenica počinje veznicama

weil ili *daß*. Kod vremenskih (temporalnih) rečenica u kojima se koristi *als* ili *bevor*, po pravilu se primjenjuje inverzija, odnosno: zavisna rečenica dolazi ispred glavne.

1. Zavisne rečenice sa veznikom *weil*

weil Uvodi zavisnu rečenicu koja dopunjava glagoli i izražava uzrok ili objašnjenje.

Glavna Rečenica:	Wir fahren in die Kantstraße. Wir schlafen da.
Glavna Rečenica:	Wir fahren in die Kantstraße,
Sporedna (Zavisna) Rečenica:	weil wir da schlafen.

Glavna rečenica (na koju se odnosi sporedna ili zavisna rečenica) ne mora uvijek biti izgovorena ili napisana. U razgovoru ili u odgovoru na direktno pitanje glavna rečenica se može izostaviti i reći samo zavisna rečenica.

Pitanje: *Warum heißt der Bahnhof Zoo so?*

Puni odgovor: *Der Bahnhof Zoo heißt so, weil der Zoo ganz in der Nähe ist.*

Skraćeni, uobičajen odgovor: *Weil der Zoo ganz in der Nähe ist.*

2. Zavisne rečenice sa veznikom *daß*

daß Uvodi zavisno složenu rečenicu i koristi se nakon nekih glagola ako sto su, np.: reći, misliti znati ... Veznikom ***daß*** uvodimo:

- Subjektivne rečenice:

Schön, daß Sie hier sind;

- Objektivne rečenice: *Du weißt, daß es Kriege gibt.*

daß Sama riječ nema posebno značenje.

Glagoli nakon kojih rečenice mogu biti vezane veznikom ***daß***:

denken, daß ...	Ich denke, daß wir Berlin besichtigen.
wissen, daß ...	Du weißt, daß es Kriege gibt.
es ist schön, daß ...	Schön, daß Sie da sind.

3. Temporalne zavisne rečenice sa veznicima *als*, *als*, *bevor*

als se upotrebljava kad se radnja u glavnoj i zavisnoj rečenici odvija istovremeno.

Als se može koristiti samo kada je rečenica u prošlom glagolskom vremenu. U zavisnoj rečenici je glagol na kraju.

GR = glavna rečenica, ZR = zavisna rečenica

GR:	Es gab zwei deutsche Staaten. Bonn war die Hauptstadt der Bundesrepublik Deutschland.
ZR:	Als es zwei deutsche Staaten gab,
GR:	war Bonn die Hauptstadt der Bundesrepublik Deutschland.

III Red riječi u glavnoj rečenici

1. Glagol na drugom mjestu

U izjavnim rečenicama sa normalnom intonacijom subjekat je na prvom mjestu, a glagol na drugom. (drugo mjesto u rečenici nije uvijek druga riječ, već druga rečenična cjelina)

Subjekat	Verb	
Mein Auto	ist	weg.

U upitnim rečenicama koje počinju upitnom zamjenicom glagol se također nalazi na drugom mjestu. Subjekat stoji iza glagola.

	glagol	Subjekat	Objekat u akuzativu
Warum	sagen	Sie	das?
Wie	bekomme	ich	mein Auto jetzt wieder?

Nakon uzrječica, kao što su *natürlich, schließlich* ... ili ako se dio rečenice želi naglasiti isticanjem na prvo mjesto u rečenici, subjekat dolazi iza glagola. Glagol ostaje na drugom mjestu.

	Verb	Subjekat	
Natürlich	bin	ich	ganz sicher.
Schließlich	bin	ich	ja nicht blind.
Das	glaube	ich	nicht.

2. Glagol na prvom mjestu

GlagoL		Subjekat
Sind	Sie	ganz sicher?
Überlegen	Sie	mal!

3. Red riječi u rečenicama sa modalnim glagolima ili sa glagolima sa naglašćenim prefiksom

- Kod glagola sa naglasćenim prefiksom u prezentu, prefiks dolazi na kraj rečenice
- U perfektu se particip II nalazi na kraju rečenice.
- U rečenicama sa modalnim glagolima drugi glagol se nalazi na kraju rečenice.

	Verb ₁		Verb ₂ /	prefiks
1. Ich	hole	meine Frau		ab.
2. Ich	habe	meine Frau	abgeholt.	
3. Ich	möchte	meine Frau	abholen.	

4. Glagoli sa objektima u akuzativu i dativu

- a) Objekti stoje iza glagola. Ali ako hoćemo da ich naglasimo stavljamo ich na početak rećenice. Najćesće je to slučaj sa objektom u akuzativu.
Primjer: *Das glaube ich.*
- b) Ukoliko su oba objekta *imenice*, prvo dolazi objekat u dativu.
- c) Ako je jedan objekat imenica a drugi zamjenica, u rećeničnom nisu prvo dolazi *zamjenica*.
- d) U slučaju da su oba objekta *zamjenice*, prvo dolazi zamjenica u akuzativu.

Subjekat u nomin.	Verb	Objekat u dativu	Objekat u akuzativu
b) Er	zeigt	dem Mann	das Halteverbot.
c) Er	zeigt	ihm	das Halteverbot.
		Objekat u akuzativu	Objekat u dativu
d) Er	zeigt	es	ihm.

5. Druge glagolske dopune

Druge glagolske dopune u pravilu stoje iza navedenih objekata a ispred drugog glagola lili naglasenog prefiksa. To su:

- a) **priliske oznake za vrijeme i za mjesto** (*wann? – am Samstag; wo? – in Berlin*)
- b) **prilog koji označava smijer** (*wobin? – nach Berlin*)
- c) **prijedlozi** (glagoli povezani sa određenim preijdlogom. Primjer: *helfen bei*)

Subjekat	Verb ₁	Objekat u dativu	Objekat u akuzativu	Priliske odredbe	Verb ₂
a) Er	schreibt	ihnen	einen Brief	aus Berlin.	
Er	hat	ihnen	einen Brief	aus Berlin	geschrieben.
Er	schreibt	ihnen	einen Brief	nach Hause.	
c) Er	hilft	ihm		bei seiner Arbeit.	

6. Mjesto priloških odredbi u rećenici

Priliske odredbe nemaju određeno mjesto u rećenici. One najćesće stoje iza subjekta i objekta u dativu i akuzativu, ali često i na početku rećenice.

Er möchte eine Freundin **in Brüssel** besuchen.
 Er hat **dort** einen Termin.
 Ex ist **damals** verschwunden.
Am Montag müssen wir wieder arbeiten.
Vielleicht war Ex bei Andreas nicht glücklich.

B Vrste riječi

I Glagoli

1. Futur I

Futur I se gradi od pomoćnog glagola *werden* i infinitiva drugog glagola.
 Futur ima dvije funkcije:

- Izražava budućnost / namjeru
- Izražava pretpostavku o zbivanju u sadašnjosti.

	Verb ₁		Verb ₂
Da	werde	ich mehr Geld	verdienen.
So eine Szene	wird	es bald nicht mehr	geben.

<i>werden</i> : u prezentu				
	Jednina		Množina	
1. lice	ich	werde	wir	werden
2. lice (ti)	du	wirst	ihr	werdet
(Vi)	Sie	werden	Sie	werden
3. lice	er/sie	wird	sie	werden

2. Preterit pravilnih glagola

a) Funkcija

Preterit je, zu perfekat, jedan od načina izražavanja radnje koja se odigrala u prošlosti. Koristi se kada se ono o čemu se govori dogodilo u daljoj prošlosti. Pripovjedač je distanciran, izvjestava o nečemu u čemu ne učestvuje neposredno.

b) Tvorba

Na glagolsku osnovu se dodaje **-t**; Ako glagolska osnova završava suglasnikom **-t** ili **-d** onda se dodaje **-et**

infinitiv	glagolska osnova	karakteristika za preterit	nastavak (1. i 3. lice jednine)
hören	hör-	-t-	-e
arbeiten	arbeit-	-et-	-e
reden	red-	-et-	-e
Dakle: ich/er hörte , ich/er arbeitete , ich/er redete			

Glagolski nastavci u preteritu isti su kao i nastavci u prezentu.

U trećem licu jednine glagolski nastavak u prezentu je **-t- (er hört)**

Kako bi se prezent mogao razlikovati od preterita, u preteritu je glagolski nastavak za treće lice jednine **-te (er hörte)**. Znači, prvo i treće lice jednine u preteritu imaju isti glagolski nastavak.

prezent: *sie hört*; imperfekat: *sie hörte*.

Prezent			Preterit		
	jednina				
1. lice	ich	höre	ich	hörte	/ arbeitete
2. lice (ti)	du	hörst	du	hörtest	/ arbeitetest
(Vi)	Sie	hören	Sie	hörten	/ arbeiteten
3. lice	er/sie	hört	er/sie	hörte	/ arbeitete
	množina				
1. lice	wir	hören	wir	hörten	/ arbeiteten
2. lice (ti)	ihr	hört	ihr	hörtet	/ arbeitetet
(Vi)	Sie	hören	Sie	hörten	/ arbeiteten
3. lice	sie	hören	sie	hörten	/ arbeiteten

3. Preterit modalnih glagola

U njemačkom jeziku se za izražavanje radnje iz prošlosti koriste perfekat ili preterit.

a) Tvorba

Tvorba je ista kao i kod pravilnih glagola: na glagolsku osnovu se dodaje **-t-**, koji je specifičan za preterit. Nakon toga dolazi glagolski nastavak.

Infinitiv	glagolska osnova	karakteristika preterita	glagolski nastavci
wollen	woll-	-t-	-e, -est, -et, -en
dakle: ich wollte , du wolltest ...			

Preterit				
	Jednina		Množina	
1. lice	ich	wollte	wir	wollten
2. lice (ti)	du	wolltest	ihr	wolltet
(Vi)	Sie	wollten	Sie	wollten
3. lice	er/sie	wollte	sie	wollten

Kod modalnih glagola sa preglasom (können, dürfen, müssen mögen) preglas se u preteritu gubi.

können: ich konnte; dürfen: ich durfte; müssen: ich mußte; mögen: ich mochte

b) Sintaksa

Ako se modalni glagoli koriste kao pomoćni, onda je modalnim glagolima (**Verb₁**) potreban još jedan glagol (**Verb₂**). **Verb₂** se uvijek nalazi na kraju rečenice i to u infinitivu.

	Verb ₁		Verb ₂
Niemand	konnte	uns	sehen.
Wir	wollten	unsichtbar	bleiben.
Das	solltest	du selbst	entscheiden.
Warum	durfte	euch niemand	sehen?

4. Preterit nepravilnih glagola

Kod nepravilnih glagola u preteritu dolazi do promjene samoglasnika.

geben - gab, kommen - kam, sehen - sah, einfallen - fiel ein

Ne postoji pravilo po kojem se samoglasnici mijenjaju- to bi, stoga, trebalo da učite napamet.

Učeci njemački jezik, najbolje bi Vam bilo da uz svaki nepravilni glagol naučite odmah i sva tri njegova glagolska oblika.

Infinitiv	Preterit	Particip II
kommen	kam	gekommen

Na kraju priručnika nalazi se popis svih glagola koji su se pojavljivali od prve do treće serije kursa njemačkog jezika. Navedena su sva tri oblika.

U prvom i trećem licu jednine nepravilni glagoli nemaju nastavak. Kod svih drugih glagolski nastavak je isti kao i u prezentu.

Peterit			Jednina		Množina	
1. lice			ich	kam	wir	kamen
2. lice	(ti)		du	kamst	ihr	kamt
	(Vi)		Sie	kamen	Sie	kamen
3. lice			er/sie	kam	sie	kamen

Nepravilni glagoli

Infinitiv	Preterit
gehen	er ging
tun	er tat
stehen	er stand

5. Glagoli sa stalnim prijedlozima

Neki glagoli u njemačkom jeziku povezani su sa nekim prijedlogom. Nakon prijedloga uglavnom die dativ ili akuzativ.

berichten von + akuzativ:	Das Lied berichtet von den Taten von Mackie Messer.
denken an + akuzativ:	Er denkt an eine Arbeit beim Rundfunk.
es geht um + akuzativ:	Es geht um einen einfachen Straßenhändler.
handeln von + dativ:	Die Geschichte handelt von Räufern.
helfen bei + dativ:	Er kann im bei seiner Arbeit helfen.
hoffen auf + akuzativ:	Andreas hofft auf kleine Aufträge.
Probleme haben mit + dativ:	Er hat Probleme mit dem Computer.
sprechen mit + dativ:	Andreas muß mit seiner Chefin sprechen.
überzeugt sein von + dativ:	Er ist von der Heilung durch Natur überzeugt.

II Pridjevi

1. Deklinacija pridjeva

U njemačkom se, za razliku bosanskog jezika, pridjev kao dio predikate ne mijenja po rodu i broju imenice na koju se odnosi: **Der Bahnhof ist alt.** Kao atribut koji stoji ispred imenice pridjev se deklanira, a nastavke dobija prema članu (određenom ili neodređenom).

Pridjevski nastavak iza određenih članova (<i>der / die / das / ...</i>)				
Jednina				Množina
	muški rod	srednji rod	ženski rod	
Nominativ	-e	-e	-e	} uvijek -en
Akuzativ	-en	-e	-e	
Dativ	-en	-en	-en	

Nominativ	Akuzativ			Dativ		
der alte Bahnhof	den alten Bahnhof			auf dem alten Bahnhof		
die alte Klinik	die alte Klinik			in der alten Klinik		
das alte Haus	das alte Haus			in dem alten Haus		
Množina: Nom. + Ak.:	die alten Bahnhöfe, Kliniken, Häuser					
Dativ:	: mit den alten Bahnhöfen, Kliniken, Häusern					

Pridjevski nastavak nakon neodređenih članova (<i>ein, eine / ...</i>)				
Jednina				Množina
	muški rod	srednji rod	ženski rod	
nominativ	-er	-es	-e	} uvijek -e uvijek -en
akuzativ	-en	-es	-e	
dativ	-en	-en	-en	

Nominativ	Akuzativ			Dativ		
ein alter Bahnhof	einen alten Bahnhof			auf einem alten Bahnhof		
eine alte Klinik	eine alte Klinik			in einer alten Klinik		
ein altes Haus	ein altes Haus			in einem alten Haus		
Množina: Nom. + Ak.:	alte Bahnhöfe, Kliniken, Häuser					
Dativ.:	mit den alten Bahnhöfen, Kliniken, Häusern					

2. Poređenje sa *wie*

U poređenjima iza kojih ne slijedi imenica, u poređenjima kojima se utvrđuje da je nešto jednako - koristi se pozitiv **so ... wie**, ali se u razgovornom jeziku so najčešće izostavlja.

Kolokvijalno: *Ex ist neugierig wie die Frau vom Schneider.*

Normativno: *Ex ist **so** neugierig wie die Frau vom Schneider.*

3. Pridjevi: sufiksi

Neki pridjevi se izvode od različitih riječi dodavanjem sufiksa.

Imenica + -lich :	<i>der Freund</i> + -lich	=	<i>freundlich</i>
	<i>das Glück</i> + -lich	=	<i>glücklich</i>
Imenica + -ig :	<i>die Neugier</i> + -ig	=	<i>neugierig</i>
	<i>die Trauer</i> + -ig	=	<i>traurig</i>
Glagol + -bar :	<i>lernen</i> + -bar	=	<i>lernbar</i>
	<i>sehen</i> + -bar	=	<i>sichtbar / unsichtbar</i>
– isch :	<i>komisch, phantastisch, praktisch, französisch</i>		
– sam :	<i>seltsam</i>		

III Neodredene zamjenice (neodredeni član kao zamjenica)

Članovi se mogu koristiti i kao zamjenice. Tada stoje bez imenica. Primjer: *Möchtest du einen Wein? Ja, ich möchte **einen**.* Neodredena zamjenica uglavnom ima isti oblik kao i neodredeni član. Ali, postoje tri izuzetka:

- a) Neodredeni član srednjeg roda **ein** (i imenica na koju se odnosi) u nominativu i akuzativu ima oblik **eins**. Zamjenica preuzima nastavak **-s** određenog člana.

das Geschenk:	Hier ist ein Geschenk für dich.
eins	Ich habe auch noch eins .

- b) Neodredeni član muskog roda **ein** (i imenica na koju se odnosi) u nominativu se zamjenjuje sa **einer**. Zamjenica preuzima nastavak **-r** određenog člana.

der Teller:	Hier ist noch ein Teller.
einer	Hier ist noch einer .

- c) Odredeni član u množini **die** (i imenica na koju se odnosi) u nominativu i akuzativu može biti zamijenjen sa **welche**.

(die) Teller:	Hier sind noch welche . Es gibt noch welche .
------------------------	---

Nominativ		
Muški rod	šrednji rod	zenski rod
Da steht ein Teller. Da steht einer . Da steht keiner .	Da steht ein Glas. Da steht eins . Da steht keins .	Da ist eine Serviette. Da ist eine . Da ist keine .
Množina		
Da stehen welche .	Da stehen welche .	Da sind welche .
Akuzativ		
muški rod	srednji rod	ženski rod
Ich habe einen Teller. Ich habe einen . Ich habe keinen .	Ich habe ein Glas. Ich habe eins . Ich habe keins .	Ich habe eine Serviette. Ich habe eine . Ich habe keine .
množina		
Ich habe welche .	Ich habe welche .	Ich habe welche .

IV Upitna zamjenica *welche*

Upitna zamjenica *welche* se mijenja prema imenici ispred koje stoji. Nastavci su isti kao kod pridjeva koji slijedi iza neodređenog člana:

	muški rod	ženski rod	srednji rod
nom.	Welcher Dichter ... ?	Welche Kirche ... ?	Welches Auto ... ?
akuz.	Welchen Dichter ... ?	Welche Kirche ... ?	Welches Auto ... ?
množina: uvek -e: Welche Dichter, Kirchen, Autos ... ?			

V Prijedlozi

U lekcijama su se pojavili sljedeći primjeri:

durch +Ak.	Das ist eine schöne Tour durch Berlin.
neben +Dat. (+Ak.)	neben den Niederlanden
über +Ak. (+Dat.)	Wir fahren über den Rhein.
von +Dat.	von Westen nach Osten
... nach +Dat.	
von ... zu +Dat.	eine Fahrt vom Zoo zum Alex
wegen + Dat.	wegen Bello (wegen dem Hund)